

Bartl 90

B Bartl József festőművész 2022. szeptember 25-én lett volna 90 éves. Ebből az alkalomból több kiállítás is nyílt gazdag életművéből. Szeptember végéig az újbudai Faur Zsófi Galériában grafikáit tekinthették meg a látogatók, október 26-án pedig a B32 Galériában nyílt műveiből nagyszabású tárlat.

Mi ezúttal a Magyarországi Német Írók és Képzőművészek Szövetsége (a VUdAK, aminek maga is alapítótagja volt), s a Magyarországi Németek Kulturális és Információs Központja (a Zentrum) által rendezett emlékkiállításról írunk. **Wolfart János** kurátor különösen érdekes anyagot állított össze a mester kortársainak, barátainak, családjának birtokában lévő képekből. Ezekhez ki-kí magyar és német nyelven megírta Bartlhoz, a képeihez, művészetéhez fűződő, személyes kötődését tükröző gondolatait. A kiállítás mottója: A Duna mentén Soroksártól Szentendrétől, ez a két település határozta meg ugyanis életét és művészetét is. A német nyelvű visszaemlékezések a 2023. évi Deutscher Kalenderben (Magyarországi Németek Évkönyve) olvashatók, a magyar nyelvű emlékezéseket a BARÁTSÁG adja közre.

Vertikale/Függőlegesek
Barabás Márton gyűjteménye

Függőlegesek (olaj, farost)

Mintha hógyalu terítette volna balra-jobbra a fehér festéktömeget. A festőkés pengéjével párhuzamos függőlegeseket mintázó festő a megszilárdult masszát umbra-lazúrral szegélyezte, a fölösleget visszatörölte. Az öt mező szélei hangsúlyt kaptak, a feltornyosult festék és a keletkezett „utak” tiszta fehérre lettek söpörve. Az absztrakt kép tárgyá vált, finoman patinázott képpé. Az öt függőleges mezőbe öt-öt vonalat, hangjegyek nélkül maradt kottavonalakat festett Bartl József. A függőleges utak és a kottavonalak finom ívben hajlanak, ahogy a szabadkézzel írt sorok is elmozdulnak a sorvezető egyenesétől. Ez a finom hajlás teszi Bartl vonalait elevenné. Alattuk két jel. Kobaltkék és mellette piros keret, közepén fekete ponttal. Léptékváltás, vagy két szereplős történet kezdete a felszántott képmező alatt?

A Bartl József képein látható felületi megoldásokat, kottakép-szerű geometrikus jeleket érteni véltem, magamhoz közelállónak éreztem. Többször találkoztunk és beszélgetve kiderült, hogy örülnék egy képeknek és ő is szívesen cserélne velem. A csere csak nem jött össze, halasztódott. Végül beállított hozzám egy kisméretű, talán mindössze 20 centiméter magas kis alapozott falemezzel, hogy erre fessek neki valamit. Addig ilyen kisméretű képeket nem készítettem, **Kokas Ignác** mesterünk nagyméretű, összegző képek felé terelt bennünket. Rajzot, pasztellt nem lett volna ildomos olajképpért cserébe adni. A kapott lapra két furnérlemezből kivágott kisméretű facsigát, spirált rögzítettem, az egész felületet befestettem, külön tériséget sugallva a ráfestéssel is. A sima háttérkép egyre dúsult, plasztikussá vált. A Bartl Józsefnek festett kép később sorozatban folytatódott. Ezeket a kis munkákat aztán

Bartl József 1932. szeptember 25-én született Soroksáron. 1948-52-ig a Képzőművészeti Gimnáziumban Kántor Andor tanítványa volt. Művészeti tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytatta, 1959-ben diplomázott. Mesterei Bertinát Aurél és Pap Gyula. Ugyanebben az évben tagja lett a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának. 1964-67-ig Derkovits-ösztöndíjas, 1972-től 2013-ban bekövetkezett haláláig a Szentendrei Művésztelep tagja. Az Egri Országos Akvarell Biennálé, a Szolnoki Festészeti Triennálé díját nyerte el, 1995-ben Munkácsy-díjas, a Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztjét 1994-ben és 1997-ben is megkapta, 2000-ben Soroksár díszpolgára lett. 2007-ben a Magyar Köztársaság Érdemrend Lovagkeresztje kitüntetését vehette át.

Bajtai László felvétele

az ismét megtalált – rátétek és szoborelemek nélküli – vászonképek követték, de ma is szívesen készíték festett síkplasztikát, hasonló méretű tárgye gyűjtést. A Bartl kép 28 éve lóg a falamon, minden nap látom. Örülök, hogy most kiállításon is szerepelhet.

Barabás Márton

Szív és bábu (szitanyomat, 1995)

A kép első tulajdonosa a költő és újságíró Koch Valéria volt, akit bensőséges barátság és kölcsönös nagyrabecsülés fűzött Bartl Józsefhez. A személyes ajánlással ellátott szitanyomattal Bartl József 1995-ben, 46. születésnapján köszöntötte fel Valit. Koch Valéria 1998-ban, pár héttel halála előtt úgy rendelkezett, hogy legközvetlenebb barátai, kollégái gazdag gyűjteményéből válasszanak egy-egy művet a rá való emlékezés jegyében. Így került a szitanyomat Schuth Jánoshoz.

Tőle kaptam én a képet 2017. szeptember 20-án. Személyes ajándékként nyújtotta át nekem, megköszönve a Neue Zeitung Alapítvány kuratóriumi elnökeként végzett húszéves munkáját. Tudatos volt választása, hisz ismert volt előtte, mély barátság fűzött a kép első birtokosához. Ha a képre nézek, az egyszerre idézi fel bennem Bartl József és Koch Valéria szellemiségét.

Erb Maria

Nyitás és zárás

Gondolataim BARTL JÓZSEF soroksári festőművész barátomról

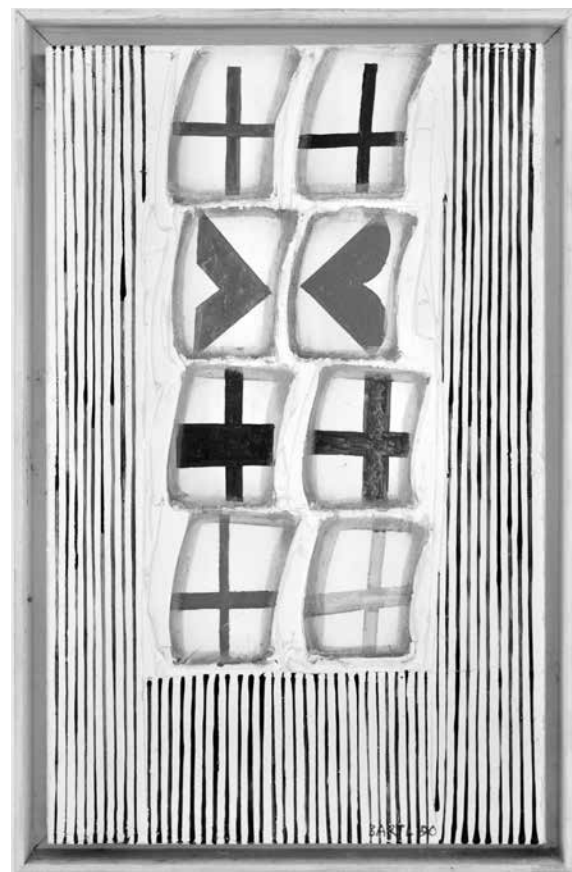
Az Ő apja szabómester volt, de szabad idejében trombitálgatott is. Jellemezhetném akár „naiv” trombitásként. Az én apám cipőfelsőrész készítő volt, és ha olyan kedélyállapotban volt, a szekrény tetején várakozó hegedűjét húzta.

Bartl Józsefnek ügyes keze volt, jó szeme, kényes ízlése, de nem szabónak ment, hanem jó helyeken ismerkedve a festéssel, tanult festőművész lett. Én trombitálni kezdtem és nem hegedültem. Ennek több oka is lehetett. Egyrészt az, hogy apámhoz Galambos János, a híres soroksári trombitás járt cipőt javíttatni, másrészt pedig, a különböző szakmákhoz semmiféle hajlandóságot és kezűgyességet nem mutattam, trombitálni viszont körülbelül ugyanannyit tudtam, mint a többi hasonló korú gyerek – semmit. Ez Galambos János szerint pontosan elég volt, a többi az ő dolga...

Igy aztán én próbáltam megszólaltatni a néma hangszert, Jóska pedig igyekezett a trombitát ecset, és a festők többi rekvizituma segítségével némaságában beszédessé tenni. Ugyanis Ő, miután évekig akvarellezett a fűzfák borította Kis-Duna partján a cigányputrik szomszédságában a régi temető mellett, a tisztára seprt sváb házak és udvarok között, megfestette Soroksár testét, később pedig olaj csendéletképein a napraforgók, virágok, vázák és más jól összezsengő tárgyak közé odacsempészte a trombitát, mintegy Soroksár lelkét festve meg.

Az azóta eltelt időben Jóskának rengeteg kiállítása volt. Ezek jó részében én – mint közreműködő trombitás – is szerepet kaptam. Igen változatos felállásban tettem ezt. Ennek az volt az oka, hogy Jóska a maga szelíd módján presszionált, hogy adott kiállításon milyen karakterű zenét szeretne és milyen hangszer-összeállításban. Rézfúvós együttesel, egy szál magam szólóban, két trombitás duettben vagy hárfával kísérve. Most két ilyen alkalomról emlékeznék meg. A kettő között harminc év telt el.

Az első a Műcsarnoki – teljes munkásságát felölelő – kiállítás volt. Ott az általam vezetett Modern Rézfúvós Együttesel játszottunk, melyet nem sokkal korábban nyertünk nagydíjat Anconában, a nemzetközi kamarazenei versenyen. Jóska modern zenét kért. Ezért mi Jereb Ervin egy – címe szerint is nagyon oda illő, az együttes számára írt

Ohne Titel/Cím nélkül
Geiger György gyűjteménye

Mutter Gottes/Madonna
Geiger György gyűjteménye

új kompozícióját –, a „Rézmetszetek”-et választottuk, mely nagy sikert aratott Anconában. A Műcsarnok hatalmas termében akusztikailag nagyon hatásosan szólalt meg.

Jóska az együttes tagjainak gáláns módon (az együttes hétagú volt) egy-egy gyönyörű, „Változó négyzetek” című linómetszetet ajándékozott. Ezt a képet mindenki nagy becsben tartja mindmáig.

Másodikként a 2012-ben, a szentendrei Művészet-Malom több szintes monumentális – régi vízimalomból átalakított – kiállítóépületében rendezett tárlatról emlékeznék meg. Ez Szentendre városvezetésének tisztelgése volt a nyolcvanéves mester előtt. Itt Maros Éva hárfaművésszel játszottam. (Ez esetben a műsor összeállítása már az én feladatomból volt. Sajnos. Külön öröm volt számomra, hogy a reprezentatív kiállítási anyagot bemutató programfüzet címlapján és a több helyen látható óriásplakáton a tulajdonomban lévő „Piros jelek” című alkotása díszelgett.)

Ezen a kiállításon – elhatalmasodó betegsége miatt – már nem tudott személyesen jelen lenni, ám a videotechnika segítségével mégiscsak szólt az egybegyűltekhöz. Egy riport készült vele. Ezt lehetett látni, hallani a képernyőkön. Életútjáról beszélt, a kezdetekről. A tusrajzokról, melyek a soroksári vasgyárban és textilgyárban (ahol édesanyja dolgozott) készültek és arról, hogy a Kis-Duna parti akvarellezések után hogyan váltott irányt alkotói pályája a népművészeti anyagok gyűjtése felé, majd ezen élményanyagot felhasználó stílusirányzat felfedezéséhez, melyhez – némi finomhangolásokkal – de az utolsó pillanatáig hű maradt. És nem a raktárát gyarapította velük!

Az utóbbi időben sokat panaszkodott nekem, hogy járnak hozzá vásárlók – gyűjtők és művészetpártoló civilek –, de hiába. Nem megy már úgy a munka, mint régen. Fáradok – mondta. És nem a levegőbe beszélt. Igen, elfáradt. Véglegesen. A szimbólumtár, a „jelképkataszter” – ahogy a kiállítás kurátora Kopin Katalin jellemezte a késői munkáit – bezárult. Már nem fejlődik, de talán már nem is lehetett volna tovább fejleszteni.

Ezért a szerencsések, akik magukénak tudhatnak e szimbólumtárból egy-egy jelet, vigyázzanak rá! Tegyék olyan helyre, ahol mindig rápillanthatnak, ha valami szépre, örömtelire vágynak! Örök érték van a birtokunkban.

Geiger György

Élet-jelek a Dunáról

Bartl József a jelek embere. Budapesti műtermének sarkában egy régi sváb paraszti szekrény jelzi, hogy Bartl honnan származik. A soroksári akvarelljein a haza jelei. A trombitás csendeleitein összesűrűsödik Soroksár gazdag fúvószenei hagyománya, amely a saját magának adományozott „Trombiták városa” címmel is szeret büszkélkedni. Vagy egy parasztház annyira tipikus színe egy korai Bartl képen, Mária-Terézia sárga, egy célzás a német telepésekre, akik a XVIII. században a Duna mentén új otthonra leltek. „Magyarország a leggazdagabb, búzája, szőlője jó, Günzburgban ez megmondható, készen áll mind a hajó – énekeltek egy korabeli német nyelvű népdalban is.

Egy másik kép: Szénakazlak a mezsgyén. A Soroksáriak látták el az 1960-as évekig Budapestet tejtermékekkel. 5-6 tehenet kellett a gazdáknak ellátniuk. A soroksári kenyér is fogalom volt. Az egykori mezőváros szorgalmas lakói még a vízből is pénzt csináltak. Télen a Dunából jeget vágtek, a jégveremben elraktározták és nyáron a fővárosi vendéglősöknek és mészárosoknak adták el. Tehát újfent a Duna. Egy jel, egy jelkép. Összeköti nyugatot a kelettel, népeknek és kultúráknak ad életet. Katolikus kolostorok, ortodox katedrálisok, zsinagógák, paloták és parlamentek épültek a partjainál. Kis falvak és világvárosok, vízimalmok és atomerőművek.

Egy fél évszázada dolgozik Bartl a Dunánál: Soroksáron, Budapesten, Szentendrén. Jelek nyüzögnek a képein. Egyszerű, érthető jelek. Barna csíkok fehér alapon. Barázdák a behavazott soroksári mezőkön? Egy világos ék fekete háttérrel. Villám a nyári zivatarban? Egy ferde kereszt, egy megtört szív. Régi sírkövek töredékei?

Minden műalkotás valójában egy vázlat, amelyet csak a saját fantáziánk fejez be – írta Sigmund Graff. Én Önöknek dús fantáziát kívánok Bartl József képeinek élvezésében, akinek a munkássága – mint a Duna – embereket, népeket, kultúrákat köt össze.

Heinek Ottó (1960-2018)

*A Magyarországi Németek Országos Önkormányzata elnökének ajánlója
Bartl József Stuttgartban, 2001-ben megjelent művészeti albumából.
(Josef Bartl. Bilder 1951-2000, Stuttgart, 2001, Verlag der Deutsch-
Ungarischen Gesellschaft in der BRD e.V., S. 4-5.)*

Bartl József nekem fogalom!

A polgári iskolában Jóska két osztállyal felettem tanult. Már akkor jártam hozzá rajzait, akvarelljeit vizitálni. A szülői házban kapott egy külön szobát, amit takaros kis műteremmé alakított. Csodálatos ügyességgel festette akvarelljeit. Emlékszem a gimnazista korában festett csendéletre, egy tálban cseresznye. *Ilosvai Varga István* volt a tanárunk a csepeli Képzőművészeti Szabadiskolában. Ott alkottuk később olajfestményeinket is. 1955 és 1956 nyarán a Népművészeti Intézet meghívására a Tokaji Művésztelepen festhettük a sokszínű, csillogó tokaji tájat. Élveztük a „szabadságot”! Ezután sokáig nem láttuk egymást. Meglátogatott Németországban, Tübingenben, ahol a műhelyemben szitanyomatokat készített, a műtermemben pedig megbízásra portrékat festett. Többször kiállított Tübingenben. Amikor tizenegy év után hazamehettem Magyarországra, együtt jártunk vidékre népművészetet gyűjteni. Decsen Jóska rongybabákat gyűjtött, Vágotpusztán a Mecsekben szuszékokat, Sáriiban és Dabason festett tányérok tömelegét, az öregtemetőben kopjafákat gyűjtöttünk. Akvarelljei és rajzai témája Soroksár, az öregtemető és az onnan látható soroksári táj volt, a Decsen gyűjtött babákról olajképeket festett. Pesterzsébeten nagyméretű faliszőnyeg díszíti a tanácsterem falát akkor már elvont formai terve alapján.

Gyűjtés közben a soroksári Templom utca egyik padlásán Jóska rátalált Nepomuk fából faragott szobrára. Azt a „régisíriak” ünnepi alkalmakkor a Kis-Dunán engedték legondolázní a Laji-ig. A szobrot felajánlotta Soroksárnak, azóta a Helytörténeti Múzeumban őrzik. Későbbi művészetében a népművészeti formák mint kompozíciós elemek „ékeskednek”.

Lux Antal

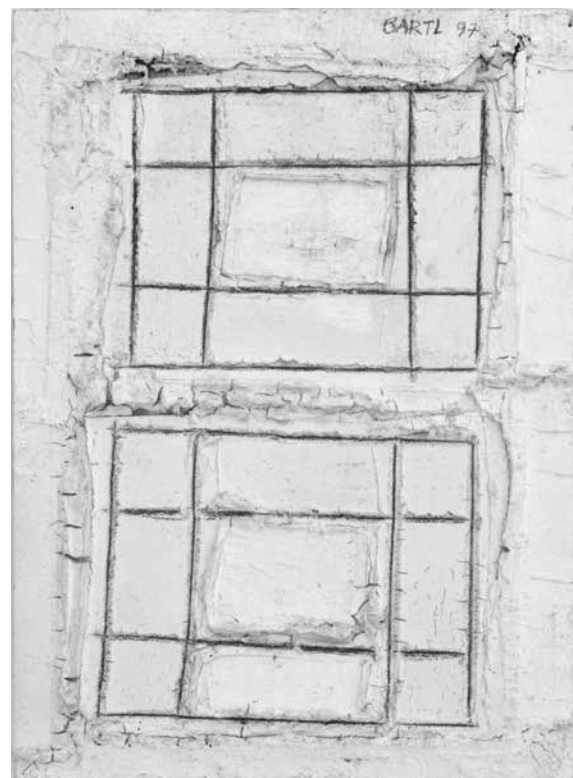
Csipkelődő, avagy a vitalitás dicsérete

A felemelő méltatások között talán megengedhető egy „csipkelődő” rövid visszaemlékezés is.

Jó pár évvel ezelőtt, egy jubileumi VUdAK-kiállítás létrehozásával küszködtem. A képek beadása volt soron – igen nyögvenyelősen zajlott.

Bartl József képe mindenképpen nagyon hiányzott. Felhívtam. Betegségére hivatkozott – gyakran visszatérő súlyos asztmája volt –, hogy még a számára biztosított taxival sem tudja most hozni a képet. Pár nap haladékban egyeztünk meg, illetve abban, hogy esetleg mi megyünk a képért a körterí műtermébe. Jobbulást kívánva búcsúztam tőle.

Othronról a VUdAK-ba igyekezve, be kellett ugranom a galériáktól hemzsegő Falk Miksa utcába. A járdán egyszer csak látom ám az én Bartl József barátomat, amint egy becsomagolt képpel a hóna alatt igen csak fürgén, öles léptekkel igyekszik, majd belép a ... Galériába.

Ohne Titel/Cím nélkül
Lux Antal gyűjteménye

Elképedésem némi megütközéssel vegyült, de gyorsan átbillent örömerzésbe megbecsült művésztársam, kollegám vitalitását tetten érve.

Matzon Ákos

Ohne Titel/Cím nélkül
Mayer Éva gyűjteménye

Inkább festek, mint beszélek

Inkább festek, mint beszélek – mondta a Mester, amikor beléptem a műtermébe, ahol vidám soroksári fúvószena szólt és a képeit karéjban kiállította a festőállvány elé. Csodáltam a munkáit és ő ezt azzal a jellegzetes, félig fanyar mosolyával nyugtázta. 1976 augusztusában írtam róla a Neue Zeitungnak először. Attól fogva többször is meglátogattam, sokat beszélgettünk, a munkáiról, az életéről, a kortárs festők törekvéseiről (érdekelték a fiatalok) és persze az élet dolgairól. Ott voltam, amikor Soroksár díszpolgárává választották 2000-ben, boldog volt, azt mondta, ez nagy kitüntetés számára. Barátok lettünk. Számomra nagyon fontos volt ez a barátság. Sokat tanultam tőle művészetről, emberi tartásról, újrakezdésekről. Nem volt mindig vidám, de egy jó beszélgetésre mindig kész. És a csendek is beszélgetések voltak! Akkor is dolgozott, festett, mert ahogy egyik mestere, *Bernáth Aurél* mondta: A festő fest. Így, ilyen természetesen és egyszerűen! A festő fest.

A kiállított Bartl Josef (Dzsozef) képet ajándékba kaptam tőle, amikor az Unser Bildschirm stábjával Szentendrén és az újbudai Móricz Zsigmond körterti műtermében portréfilmet készítettünk róla 1994-ben. Szokásától eltérően erre a képre nem írt semmit. Elfáradt a forgatás közben. Hát még mi, *Markó Judit*, a rendező, *Háda Sanyi*, az operatőr és én, a szerkesztő! Életre szóló élmény, kalandos utazás volt mindannyiunknak!

Mayer Éva

Valamit adni...

Ha az ember idősebb lesz és eléri a nyugdíjas kort, előre is tekint ugyan, de sokkal inkább visszafelé, egyfajta nosztalgiával fűszerezve. Így vagyok ezzel én is, aki televíziós-újságíróként emberekkel dolgozhattam az Unser Bildschirm szerkesztőségében harminckét éven át. Ha mérlegre teszem a munkámat, úgy érzem, sikerült valamit adni, de tán több mindaz, amit a munkám által én magam is kaptam. A szüleim építette családi ház tereiben itt vannak azok az alkotások, melyeket szeretettel kaptam azoktól a hazai német képzőművészekről, akikről a kilencvenes években portrészorozatot készítettünk. E művek itt vannak velem, érzem a belőlük áradó kötődést, szeretetet és tiszteletet. A Bartl Józseftől kapott kép az ágyam fölé került, s az identitásom része lett.

Néhány szó még az említett portrészorozatról. Az Unser Bildschirm a kilencvenes években készített portrékat harminc percben a VUdAK nyolc tagjával, köztük Bartl Józseffel is. Kötelességünknek éreztük ezt, hiánypótlásnak és nagy kihívásnak is. De lelkes és jó csapat állt össze a feladatra, és ma már bizonyára elmondható, mindannyian szerettük a sorozatot, a bemutatott művészek és a közönség is.

Bartl Józsefről, a művészeiről, az emberről előttem mindig a következő kép jelenik meg: a kicsit huncut mosoly, a távolba révedő szemek, az emberség, a mérhetetlen alázat és szeretet, nagyfokú érdeklődés kollegái, művésztársai iránt, és nem utolsósorban a Soroksár iránti szeretet és elkötelezettség. Szerencsésnek érzem magam, hogy találkozhattam vele és dolgozhattunk együtt. BARTL JÓZSEF, JOSEF, az ember és művész lelkemben és szívemben örökké él.

Stangl Márta

A rendezvényről készült színes
képszeállításunk a hátsó borítón
látható!

A kiállítás képeiről készült fotók
Grund Lajos/Zentrum.hu felvételei

Soroksári Duna-part a Molnár-sziget felől

Sok-sok évvel ezelőtt, amikor még a Neue Zeitung szerkesztőségében dolgoztam, azt a megbízást kaptam *Schuth* János főszerkesztőtől, hogy vigyek Bartl Józsi bácsinak egy Német Kalendáriumot és néhány példányt a Neue Zeitung hetilapból, valamint annak „Signale” című képművészeti és irodalmi mellékletéből.

Pestszenterzsébeten, Tátra téri otthonában kerestem fel a mestert, aki nagyon barátságosan fogadott. Noha azelőtt még soha nem találkoztunk, azon nyomban felvettük a beszélgetés fonalát, mint régi barátok, akik már évtizedek óta nem látták egymást. Minden lényeges témát érintettünk: Soroksárt, önmeghatározásunk műtermét, a gyermek- és fiatalkor élményeit, a családok és ismerősök közötti kapcsolatokat is. Pár perc elteltével kiderült, hogy Józsi bácsi nagyon jól ismeri a rokonságomat is, a Napholcz család tagjait: Valentin József nagyapámat, akinek szabóműhelye volt a Fő utcán, édesapámat, aki a Molnár-szigeten született és nagynénémet, akit egykor a festészet fortélyaira tanított.

Búcsúzás előtt kihozta a szobájából a képet és olyan természetességgel nyújtotta át nekem, amilyennel egy tábla csokoládét ad az ember egy kisgyereknek. Azóta is ott függ a tusrajz az ágyammal szemben, hogy minden időben emlékeztessen arra, honnan jöttem és ki vagyok valójában.

Stefan Valentin

Egy képtörténet

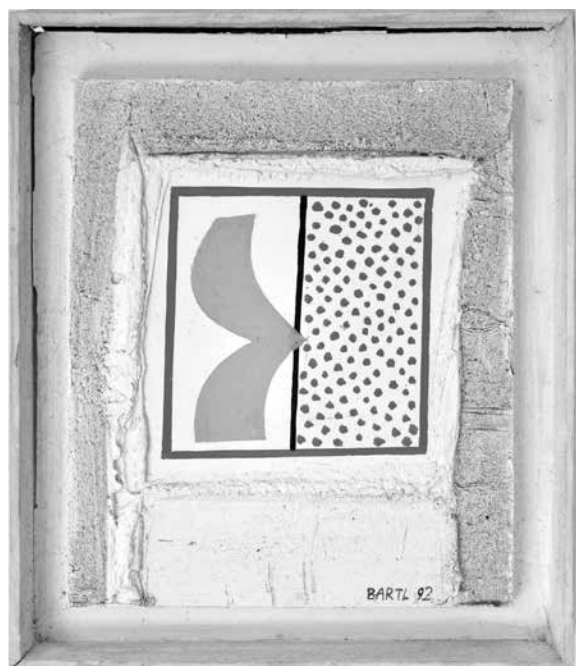
Bartl József festőművésszel az 1980-as évek második felében Szentendrén találkoztam – ekkor a nagy művészeti múltú, s mozgalmas művészeti jelenét élő Duna-parti városka Artéria Galériájának művészeti vezetőjeként tevékenykedtem. Később az akkoriban a Régi Művésztelep tagjaként dolgozó alkotóval csaknem harminc éven át, 2013-ban bekövetkezett haláláig kapcsolatban voltam. Számos önálló tárlatának megnyitóján voltam jelen Budapesten és Szentendrén, több kiállítását (majd emlékkiállítását) nyitottam meg, s több tanulmányt, cikket, kiállítás-ismertetőt, katalógus-előszót írtam művészetéről. Ezek sorában az első egy németországi önálló tárlatait kísérő, 1994-ben megjelent katalógus bevezetője volt. 2001-ben a művészetét elemző, általam jegyzett tanulmány kíséretében jelent meg Stuttgartban egy Bartl-album is. Sokszor jártam a budapesti, a Móricz Zsigmond körtér egyik bérházának tetőterében berendezett műtermében. Folyamatos kapcsolatunkat a két, az 1996 és 2016 közötti két évtized művészeti történéseit dokumentáló, *Tapló* címmel 2013-ban, majd 2018-ban megjelent, napló-könyvem sűrű Bartl-hivatkozásai is tanúsítják.

A nyolcvanadik születésnapját ünneplő, 2012-ben rendezett soroksári kiállítása megnyitása alkalmával – ekkor már nagybeteg volt – ajándékozott meg *A madár nem repül* című, elvont-jelszerű festészetének karakteres jellemzőit reprezentáló 1992-ben készült kisméretű kompozícióval (vegyes technika, 25x21 cm). 2013-ban, a soroksári temetőben, Bartl József festőművész búcsúztatásán mondhattam el, hogy „Rendre vágyott, lelki rendre, egyensúlyra, és műveivel gyengéden ennek fontosságát tudatosította az őt körülvevő világgal. Kép-intelmei, finom, hallatlan mély tartalmakat összegző, a hagyományok erejével megszólaló kép-összefoglalásai a XX. század, az ezredforduló emberének rejtett vágyait – harmónia-vágyát, szépség-óhaját, rend-áhíját, nyíltság-és őszinteség-sóvárgását – testesítette, testesíti meg.

Bölcs festő volt, kompromisszumok nélkül, a saját törvényei szerint dolgozott, a kor, a világ, a valóság kihívásaira mindig festői válaszokat adott. Törvényszerű, hogy e festészet meg fogja találni biztos, rangos helyét a művészet, a magyar művészet történetében.”

Wehner Tibor

A madár nem repül
Wehner Tibor gyűjteménye

Bartl a szófa felett

1979, 1994, 2003. Hogy mit rejtenek ezek az évszámok? 1979 azt az emblemikus kiállítást, ahol Pécsen a három soroksári festő, köztük Bartl József műveivel szemtől-szembe találkozhattam. Kiállítások, illusztrációk, cikkek a Neue Zeitungban, a Signale-ban erősítették bennem az otthonosság érzését. A kilencvenes évektől gyakran láthattam barátnőm, Koch Valéria „sarokgalériájában” Bartl „Bábuk két mezőben” című festményét, a művész ajándékát a költő-újságírónak. Babarci gyermekkorom motívumaira emlékeztetett a mű. Meglepetésemre és nagy örömömre 1994-ben ezt a becses képet ajándékozta nekem Vali. Velünk tartott a festmény Berlinbe és Bonnba is (ahol Wolfart János diplomataként szolgált, s feleségével, jelen sorok szerzőjével élt. – *A szerk.*), itt a kortárs művészet kiváló ismerői csodálták meg és szívesen látták volna gyűjteményükben. 2003-ban került mai helyére 13. kerületi lakásunkban.

2021-ben társult mellé a másik Bartl-képem, „Hullámvonal”, melyre felfigyeltem már a Bakallár-Bartl-kiállításon a soroksári Galéria 13-ban, majd nagy örömömre felfedeztem a Faur Zsófi Galéria első Bartl-be-mutatóján. Jó választás volt, jegyezte meg fiam, műgyűjtő-tanácsadóm, hiszen ezt a képet emelte ki a VUdAK festő-doyenje, Wagner János is, amikor együtt tekintették meg egykori művésztársa kiállítását. Azóta őt is elvesztette a festő-társadalom.

A két Bartl-kép kedvenc szófám felett függ a falon, s ha okostelefonon beszélek a távoli Némethonban élő kisunokámmal, mögöttem megjelennek a festmények.

Wolfart-Stang Maria

Puppen in zwei Feldern/Bábuk két mezőben

Wolfart-Stang Maria gyűjteménye

